

Tlačová správa

Bratislava 04.08.2020

Výskum učiteľov: Aké faktory vplývajú na fluktuáciu učiteľov?

Prečo učiteľky a učelia základných škôl a osemročných gymnázií zvažujú zmenu svojho zamestnania? Odpoveď na túto otázku zist'oval Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania (NÚCEM) spolu s analytikmi Inštitútu vzdelávacej politiky v rámci realizácie národného projektu Medzinárodné hodnotenie kľúčových kompetencií dospelých (PIAAC). Výskum uskutočnil NÚCEM na vzorke takmer 900 pedagogických zamestnancov základných škôl a osemročných gymnázií v rokoch 2018 – 2019 v spolupráci s OECD prostredníctvom nástroja Vzdelávanie a zručnosti Online (PIAAC Online). Respondenti vyplňali sadu otázok týkajúcich sa individuálnych preferencií pre rôzne typy pracovných aktivít ako aj záujmu o nájdenie si nového zamestnania.

V médiách sa pomerne často objavujú informácie o tom, že školy trpia nedostatkom učiteliek a učiteľov. Jednou z príčin môže byť aj ich odchod do iných profesií. Prečo je dôležité zaoberať sa vysokou fluktuáciou učiteľov a učiteliek? Dôsledkom tejto fluktuácie môže byť nižšia úspešnosť žiakov a žiačok alebo vyššie náklady pre školy, ktoré vznikajú pri hľadaní nových vyučujúcich.

Poznať faktory, ktoré vplývajú na rozhodovanie sa učiteliek a učiteľov pre zmenu povolania, je prínosné z hľadiska formulovania opatrení, ktoré by mali ambíciu znížiť fluktuáciu vyučujúcich. Na rozhodnutie zmeniť učiteľské povolanie za iné môžu vplývať faktory ako vek, sebaistota ohľadom nájdenia si nového zamestnania, zručnosti (čitateľská a matematická gramotnosť, schopnosť riešiť problémy s využitím IKT), osobné záujmy, predmetová špecializácia, relatívna mzda a celková nezamestnanosť v regióne. Okrem týchto faktorov to môžu byť tiež faktory vychádzajúce z celkovej nespokojnosti s profesiou, či zlé pracovné podmienky na pracovisku.

Približne každá desiatu učiteľka či učiteľ základnej školy a osemročného gymnázia zapojená do výskumu Vzdelávanie a zručnosti Online (PIAAC Online) vykázala vysokú mieru aktivity hľadať si nové zamestnanie a podniká aktívne kroky pre nájdenie si novej práce. Vzhľadom na celkový nedostatok učiteľov, obzvlášť v niektorých predmetoch a regiónoch, pokladáme tento podiel za vysoký. Zároveň platí, že zhruba 29 % učiteľov, ktorí vykazujú najvyššiu mieru aktivít v hľadaní si nového povolania, nechce zostať pracovať v školstve.

Výsledky uvedeného výskumu ďalej naznačujú, že v prípade učiteliek a učiteľov majú pri rozhodovaní zmeniť svoje zamestnanie väčší vplyv individuálne faktory, ako sú vek a predmetová špecializácia. Najväčšiu mieru aktivity v hľadaní si nového zamestnania podnikajú učiteľky a učelia do 35 rokov, čo nie je priaznivý výsledok, obzvlášť v kontexte starnutia učiteľskej populácie. Zároveň tieto výsledky ukazujú, že nové zamestnanie si hľadajú najmä tí mladí učelia do 35 rokov, ktorí majú najnižšiu úroveň zručností v oblasti čitateľskej, matematickej gramotnosti a schopnosti riešiť problémy s využitím IKT.

Z hľadiska predmetovej špecializácie viac učiteliek a učiteľov matematiky a cudzích jazykov podniká aktívne kroky pri hľadaní si novej práce, než je tomu v iných vyučovacích predmetoch. Až 14 % z nich (matematika aj cudzie jazyky) vykazuje vysokú aktivitu, 28 % z nich (matematika) a 26 % (cudzí jazyky) zasa strednú aktivitu pri hľadaní si inej práce. Dôvodom môžu byť atraktívnejšie alternatívne pracovné príležitosti pre týchto učiteľov a tiež špecifické zručnosti tejto skupiny učiteľov, ktoré ich motivujú uplatniť sa mimo učiteľstva.

Okrem uvedeného za zvyšovanie motivácie zmeniť zamestnanie môže aj **mzdové ohodnotenie**, najmä ak je výrazne nižšie ako ohodnotenie vysokoškolsky vzdelaných ľudí v danom regióne. Zhruba polovica učiteliek a učiteľov zo škôl s priemernou mzdou, ktorá je o viac ako 30 % nižšia ako

je priemerná mzda VŠ vzdelaných v okrese, podniká vysokú alebo strednú mieru aktivity pri hľadaní si novej práce.

Podrobnejšie výsledky a zistenia prieskumu o faktoroch vplyvajúcich na fluktuáciu učiteliek a učiteľov si môžete prečítať v tomto odbornom článku:

https://piaac.nucem.sk/wp-content/uploads/2020/06/AKE_FAKTORY_VPLYVAJU_NA_FLUKTUACIU_UCITELOV.pdf

Národný projekt *Medzinárodné hodnotenie kľúčových kompetencií dospelých (PIAAC)* realizuje NÚCEM od 1. augusta 2018 vďaka finančnej podpore EÚ z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje. Cieľom projektu je získať objektívnu spätnú väzbu o úrovni kompetencií dospelých, ktoré sú potrebné pre uplatnenie sa v modernej spoločnosti a na neustále sa meniacom trhu práce. Súčasťou projektu je aj výskum o úrovni kľúčových kompetencií pedagogických zamestnancov škôl – *Vzdelávanie a zručnosti online* (PIAAC Online). Okrem kognitívnych schopností a zručností, tento výskum skúma aj osobnostné a postojevé charakteristiky našich učiteliek a učiteľov. Celkovo sa do výskumu NÚCEM v rokoch 2018 – 2019 zapojilo 2 665 respondentov zo všetkých typov škôl, z toho bolo 858 pedagogických zamestnancov základných škôl a osemročných gymnázií. V súčasnosti už NÚCEM pripravuje analýzy a výstupy so zameraním aj na pedagogických zamestnancov ďalších typov škôl. Výskum sa uskutočňuje v spolupráci s OECD, ktoré poskytlo pre daný účel projektovému tímu NÚCEM štandardizované testy a štandardizované psychologické dotazníky používané v medzinárodnej štúdii PIAAC. Na základe výskumov národného projektu budú navrhnuté konkrétnejšie odporúčania pre vzdelávaciu politiku MŠVVaŠ SR a poskytovateľov ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov k inovovaniu vzdelávacích programov rozvíjajúcich potrebné kľúčové kompetencie pedagógov.

Viac informácií o projekte je uvedených na <https://www.nucem.sk/sk/merania/medzinarodne-merania/piaac/piaac-online>.

Môžete nás sledovať aj na Facebooku: <https://www.facebook.com/piaacsk/>